

KE-notat 34/2012

Til:	Olje- og energidepartementet
Fra:	Lars Håkon Bjugan, KE
Ansvarlig:	Arne Olsen, KE
Dato:	9.11.2012
Saksnr.:	NVE 200701246-12Q 3
Arkiv:	511
Kopi:	Norsk Miljøkraft Raudfjell AS, Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og alle som har klaget

Norsk Miljøkraft Raudfjell AS – Raudfjell vindkraftverk. Sammenfatning og vurdering av klager på NVEs vedtak om konsesjon.

1	Konklusjon.....	1
2	Innledning.....	1
3	Innkomne klager	2
4	Norsk Miljøkraft Raudfjell AS sine kommentarer til klagen.....	11
5	NVEs vurdering av klagen.....	12

1 Konklusjon

I vedtak av 11.5.2012 meddelte NVE konsesjon etter energiloven til Norsk Miljøkraft Raudfjell AS for å bygge og drive Raudfjell vindkraftverk. NVE har mottatt 10 klager på vedtakene om å gi konsesjon. To av klagen er avvist ved brev av 8. november 2012.

NVE kan ikke se at det har kommet frem nye vesentlige forhold i klagen som gjør at NVE vil omgjøre eller oppheve sitt vedtak av 11.5.2012. NVE opprettholder derfor konsesjonen og ekspropriasjonstillatelsen gitt til Norsk Miljøkraft Raudfjell AS for å bygge og drive et inntil 100 MW stort vindkraftverk på Raudfjell i Tromsø kommune, og som sammen med Kvitfjell vindkraftverk vil utgjøre ett prosjekt som etter NVEs vurdering sikrer lønnsom drift for et produksjonsprosjekt på mellom 200 og 300 MW ved optimal utnyttelse av bla felles infrastruktur.

2 Innledning

NVE ga 11.5.2012 Norsk Miljøkraft Raudfjell AS konsesjon for å bygge og drive Raudfjell vindkraftverk med tilhørende infrastruktur. Vindkraftverket vil få en installert effekt på inntil 100 MW. Planområdet ble i konsesjonsbehandlingen redusert fra 12 km² til 7,5 km² og den installerte ytelsen i vindkraftverket er endret fra 180 MW til 100 MW. NVE mener at dette har medført en vesentlig reduksjon av virkningene for blant annet bebyggelse og reindrift. Tiltakshaver ønsker å koordinere utbyggingen av Raudfjell vindkraftverk med det tidligere konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk. NVE vektla under konsesjonsbehandlingen av tiltaket at en koordinert utbygging av de to vindkraftverkene var nødvendig for å sikre lønnsom drift ved å utnytte felles infrastruktur. På denne

bakgrunn mente NVE at Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk må bli vurdert som ett utbyggingsprosjekt med en samlet installert ytelse på inntil 300 MW.

NVE ga i medhold av oreigningslova også Norsk Miljøkraft Raudfjell AS ekspropriasjonstillatelse for det omsøkte anlegget. NVE viser i denne sammenhengen til notatet *Bakgrunn for vedtak* av 10.5.2012 for oppsummering av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske og økonomiske forhold og miljøkonsekvenser i vid forstand. Hvis et omsøkt anlegg ansees å være til større fordel for samfunnet enn ulempene, kan det gis konsesjon etter energiloven. I konsesjonsbehandlingen må mange forhold veises opp mot hverandre. Alle vesentlige forhold som kommer frem gjennom konsesjonsprosessen vurderes og tas hensyn til ved skjønnsutøvelsen.

De som har klaget på NVEs vedtak av 11.5.2012 er uenige i NVEs skjønnsutøvelse og vedtak.

Følgende har påklaget NVEs vedtak:

- Tromsø kommune
- Reindriftsforvaltningen i Troms
- Naturvernforbundet i Troms
- Forum for Natur og Friluftsliv Troms (FNF Troms)
- NHO Reiseliv
- Lauklines kystferie
- Ann-Sissel og Hjalmar S. Westgård
- Nordre Kattfjord Grunneierlag (NKG)
- Aksjonsgruppa MOTVIRA
- Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag

I dette notatet har NVE sammenfattet de klagegrunnene som klagerne har anført og kommentert de vesentligste klagegrunnene som er blitt fremsatt. NVE viser også til våre vurderinger i notatet *Bakgrunn for vedtak* av 10.5.2012. Klagene er forelagt Norsk Miljøkraft Raudfjell AS for kommentar, og de har kommentert klagene i brev av 28.8.2012.

NVE har avvist to klager. Aksjonsgruppen MOTVIRA og Ann-Sissel og Hjalmar S. Westgård vurderes ikke å ha rettslig klageinteresse. Det vises til NVEs vurderinger i brev til hver av disse klagerne av 8.11.2012.

Tiltakshaver har, i tråd med vilkår i anleggskonsesjonen av 11.5.2012, sendt over kart over ny utbyggingsløsning i tråd med NVEs konsesjonsavgjørelse. Dette kartet viser et planområde på 7,1 km² bestående av 34 vindturbiner.

3 Innkomne klager

Tromsø kommune

Tromsø kommune oversendte i e-post av 14.6.2012 saksfremlegget for Byrådet i forbindelse med behandlingen av konsesjon for Raudfjell vindkraftverk. I e-post av 15.6.2012 oversendes protokoll fra møte i Byrådet 14.6.2012, der følgende vedtak ble fattet:

”Det vises til vedtak sak 117/08 i Tromsø kommunestyre og gjeldende arealdel i kommuneplan. Tromsø kommune klager med dette på NVEs vedtak om konsesjon. Utbygging av Raudfjell

vindkraftverk er ikke i samsvar med den arealbruk som er fastsatt av kommunestyret. Tromsø kommune ber om at utbygging av Raudfjell vindkraftverk ikke skjer før det er høstet erfaring med hensyn til mulige effekter på drikkevannsforsyning, landskap og naturmangfold, med drift av det tilstøtende og konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk.

Vedtaket er fattet i medhold av forvaltningslovens § 28.”

Saksframlegg, saksprotokoll og vedtak er også oversendt pr brev datert 15.6.2012.

Av saksframlegget går det frem at prosessen i tilknytning til Raudfjell vindkraftverk startet opp i 2004, og var preget av lokal motstand. I forbindelse med rulleringen av kommuneplanens arealdel i 2008, valgte byutviklingskomiteen og kommunestyret (sak 117/08) å ta ut forslaget om båndlegging av areal for Raudfjell vindkraftverk. Protestene dreide seg i stor grad om endringer i landskapsbildet, og virkninger for friluftsliv, reiseliv og visuelle virkninger for nærliggende bebyggelse. Videre er hensynet til fugleliv og naturmangfold og drikkevannsforsyning bakgrunn for mange av protestene.

Tromsø kommune sier i saksframlegget at i og med kommunestyrets tidligere vedtak og motstanden mot søknaden er det naturlig at Tromsø kommune nå tar stilling til om adgangen til å klage på NVEs vedtak skal benyttes. Klager viser til at bakgrunnen for NVEs tillatelse er at fordelene ved utbyggingen anses større enn ulempene. Utbyggingen vil være et vesentlig bidrag for å innfri nasjonale forpliktelser om utbygging av ny fornybar energiproduksjon, ikke minst sett i sammenheng med det konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk. Samlet vil de to vindkraftverkene også gi betydelige økonomiske ringvirkninger for regionen og Tromsø kommune både i anleggs- og driftsfasen. Det vises til at Raudfjell årlig vil kunne produsere inntil 300 GWh (tilsvarer om lag 15000 boligers elforbruk). Kvitfjell vil årlig produsere 500 GWh (25000 boliger). Den nære sammenhengen mellom Raudfjell og det konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk synes å være en vesentlig faktor for NVEs avgjørelse, herunder at en samlet utbygging vil være et godt økonomisk prosjekt.

Klager konstaterer at det er fastsatt 15 vilkår til vedtaket, herunder vilkår om at vindkraftverkets planområde reduseres fra 12 til 7,5 km². Reduksjonen skal skje i samråd med reindriftsfaglig kompetanse, og vil i følge NVE også redusere negative effekter av utbyggingen for friluftsliv, landskap, landskapsbilde og naturmangfold. Videre forutsetter NVE at konsesjonæren utarbeider detaljplan, samt en miljø- og transportplan i samråd med Tromsø kommune, med beskrivelse av hvordan drikkevannskilder og rødlistede plante- og fuglearter skal ivaretas.

Klager viser også til at et annet sentralt vilkår er nettilknytningen, da et redusert Raudfjell vindkraftverk vil kunne knyttes til den konsesjonsgitte 132 kV kraftledningen på strekningen mellom Kvitfjell og Håkøybotn. Det vises også til at NVE har anmodet tiltakshaver om å trekke søknaden om konsesjon for kraftledningen på fra Tverråsen til Meistervik. Det er en rekke andre temaer knyttet til de fastsatte vilkårene, så som hensynet til luftfarten, dokumentasjon av støyutbredelse, nærmere vurdering av ising og iskast, varighet av konsesjon, frist for igangsatt drift, bruk av atkomst- og internveier, forholdet til TV- og radiosignaler, fargevalg og reklame.

Saksframlegget tar videre opp forholdet mellom kommuneplanens arealdel og vedtaket om konsesjon. Det vises til at en utbygging av Raudfjell vindkraftverk ikke er i samsvar med kommuneplanen for det aktuelle området, og at en utbygging i tråd med anleggskonsesjonen og en godkjent detaljplan må derfor behandles som en søknad om dispensasjon fra kommuneplanen, med mindre Olje- og energidepartementet ved sin behandling av en eventuell klage gir konsesjonen virkning som statlig arealplan.

I denne sammenhengen vises det til at NVE har en fylldig redegjørelse for bakgrunnen for sitt vedtak. Like fullt er det en del forhold som med fordel kunne vært utdypet i forbindelse med denne endelige

behandlingen av konsesjonssøknaden. Dette gjelder blant annet argumentet om å sette Raudfjell vindkraftverk inn i en regional sammenheng. Det pekes på at Tromsø kommune ved flere anledninger har etterlyst en regional plan for utbyggingen av vindkraft, i tråd med retningslinjer gitt av OED. Kommunen finner det betimelig at man legger stor vekt på samordningen mellom Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk. Samtidig savnes en vurdering av disse store planene sett i forhold til foreliggende konsesjonssøknad for Måsøy vindkraftanlegg, samt utbyggingen som pågår av Fakken vindkraftverk på Vannøya. Også konsekvensene for det regionale nettet av å ikke knytte vindkraftverket til Meistervik kunne med fordel vært utredet og avklart i forbindelse med behandlingen av vindkraftkonsesjonen.

Det pekes videre på at det er liten avstand mellom det konsesjonsgitte Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk og at dette gjør det i og for seg naturlig å se disse to i sammenheng. Det heter også at en koordinering av utbyggingen av disse to prosjektene er nødvendig for å sikre lønnsom drift. Det savnes imidlertid en nærmere redegjørelse, utover å utnytte felles infrastruktur, for hvorfor en slik koordinering nå er nødvendig økonomisk, og ikke tilsynelatende var det i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden for Kvittfjell vindkraftverk i 2002.

Det savnes også en vurdering av muligheten til å benytte eksisterende veg fra Kattfjorden og inn på Raudfjell, når koordinering av Kvittfjell og Raudfjell er gitt betydelig vekt i NVEs avgjørelse av saken.

Videre vises det til NVEs vurderinger av landskapsbildet og naturmangfold, der NVE konstaterer at friluftsområdene i og nært vindkraftverket vil bli dominert av vindturbinene, og som for øvrig vil være synlig over store arealer. NVE fremholder samtidig at Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk vil oppleves som et anlegg, for eksempel fra Hurtigruteleia, og at det på avstand vil det være vanskelig å skille mellom de to anleggene. Det framholdes også at Raudfjell vil forsterke virkningen av det allerede konsesjonsgitte Kvittfjell vindkraftverk og som uansett medfører betydelige effekter for landskapsbildet og naturmangfold. Kommunen viser til at de har mottatt en kartfesting av turbinplasseringer fra tiltakshaver ved reduksjon av området for vindkraftanlegget og at dette viser at vindturbinene plassert nærmest Sørfjorden tas ut av planene. Kommunen savner imidlertid visualiseringer i tråd med dette. Videre savnes visualiseringer for å klargjøre om og eventuelt hvor vanskelig det er å skille mellom Kvittfjell og Raudfjell som inngrep i natur og landskap.

Samlet vurderer kommunen at grunnlaget er for mangelfullt til å vurdere relevansen av tidligere protester sett i forhold til den reduserte utbyggingen som nå forutsettes. I det hele tatt er mange av de forhold det protesteres mot, forutsatt å bli konkret ivaretatt gjennom videre planlegging (miljøplan, miljø- og transportplan). Slik sett framstår NVEs konsesjonsbehandling som et mangelfullt begrunnet svar til den motstanden som er uttrykt.

Reindriftsforvaltningen i Troms

Reindriftsforvaltningen i Troms påklager på vegne av Områdestyret for Troms konsesjonsvedtaket i e-post av 11.6.2012. I begrunnelsen for klagen vises det til at Områdestyret sitt tidligere vedtak, der styret gikk imot utbyggingen av Raudfjell vindkraftverk, og til tematisk konfliktvurdering for nevnte vindkraftverk, der det konkluderes med at tiltaket vil medføre middels konflikt.

Reindriftsforvaltningen sier videre at det ikke kommer godt nok frem i kravene til konsesjonen hvordan flyttleien for rein i området skal sikres. Klager mener at den nevnte flyttleien står i fare for å bli sperret eller forringes på en slik måte at den i praksis ikke lenger kan brukes, det selv om man vil vurdere plassering av vindmøller for å minske konsekvensene for reindriften. Klager understreker at fungerende flyttleier er en forutsetning for en rasjonell reindrift i alle områder og at disse har ett

særskilt vern i lov, jamfør reindriftslovens § 22. Det vises til at konsesjonsvedtaket kan komme i strid med denne lov.

Reindriftsforvaltningen peker videre på at de samlede konsekvensene av utbyggingen for reindriften i området er heller ikke godt nok utredet ettersom at det i konsesjonsvedtaket forutsettes at dette vindkraftverket bygges ut sammen med Kvitfjell vindkraftverk. Klager mener at selv om det er inngått avtale med reinbeitedistriktet om nevnte utbygging, så kan ikke områdestyret akseptere at både Raudfjell og Kvifjell vindkraftverk realiseres uten at konsekvensene er vurdert samlet.

Det vises til at det under konsesjonsbehandlingen av Kvifjell vindkraftverk også ble pekt på at det ikke forelå en tilfredsstillende konsekvensutredning for reindriften. Klager savner også nå en slik vurdering i og med det vil kunne bli en dobling av antall vindturbiner, uten at konsekvensene er vurdert samlet. Klager viser til at det blir vanskelig å sikre reindriften bruk av området ved bare å se på plassering av vindturbinene

Reindriftsforvaltningen sier avslutningsvis at Områdestyret har ett særskilt ansvar til å ta vare på reindriften arealer i ett lengre perspektiv enn de nærmeste 10-20 år og reindriftsagronomen ber derfor på vegne av Områdestyret at vedtaket omgjøres og at det stilles krav om at de samlede konsekvensene av de to vindkraftverkene utredes nærmere før en konsesjon gis.

Forum for Natur og Friluftsliv Troms (FNF Troms)

FNF Troms ber i e-post av 8.6.2012 om utsatt klagefrist til 22.6.2012. Dette begrunnes med at klagen skal samordnes mellom en rekke frivillige natur- og friluftslivsorganisasjoner i fylket og at de har kapasitetsproblemer med å ferdigstille klagen til gitt dato. FNF Troms søker om utsatt klagefrist for å ivareta en reell og god medvirkning i saken, også fra de frivillige.

I brev av 11.6.2012 påklager forumet NVEs vedtak. I brev av 20.6.2012 oversendes begrunnelsen for klagen. Av begrunnelsen går det frem at FNF Troms mener det er begått saksbehandlingsfeil ettersom Kvifjell og Raudfjell vindkraftverk ikke er vurdert samlet til tross for at de ligger i umiddelbar nærhet til hverandre. De viser til at koordinert utbygging av de to vindkraftverkene er vektlagt for å sikre lønnsom drift. FNF Troms viser til at NVE vurderer effekt og ytelse samlet, men at virkningene for natur, friluftsliv, landskap med mer hovedsakelig er gjort separat. Forumet mener dette er uakseptabelt og i strid med Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven, og viser til bestemmelser i lovene vedrørende kumulative virkninger og samlet belastning.

FNF Troms viser til at NVE nevner litt om samlet belastning i sitt bakgrunnsnotat, men mener 3 og en halv side vurderinger er svært lite tatt i betraktning at dette kan bli Norges største vindkraftverk. De mener videre at vurderingene er mangelfulle, da det ikke er gjort noen helhetlig samlet vurdering av virkningene for et så stort anlegg. De mener videre at kunnskapsgrunnlaget heller ikke er godt nok til å gjøre en slik vurdering. Det vises til at Kvifjell hadde mangler i sin vurdering og ikke kan inngå som en del av vurderingen på Raudfjell, uten at det gjøres en grundig konsekvensutredning for hele området samlet.

FNF Troms mener NVE ikke følger naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper §§ 8 – 12 i sitt forsøk på å vurdere Kvifjell og Raudfjell samlet. Vurderingene og vektleggingene fremgår ikke godt av beslutningen slik det plikter jamfør § 7. FNF Troms mener også at kunnskapsgrunnlaget for å behandle dette som et felles prosjekt, noe som er naturlig at en gjør, er for dårlig. Da må føre var prinsippet (§ 9) tas i bruk og konsesjonen trekkes tilbake.

FNF Troms er uenig med NVE i at vindkraftverkene er viktig for å oppnå målsettingene om utbygging av fornybar energi, og viser til at dersom man legger til grunn konsesjonsgitte vindkraftverk, men også

de som er påklaget, er nesten halvparten av vårt mål i elsertifikatmarkedet nådd. Forumet viser også til at dersom vi oppfyller målsettingen i elsertifikatmarkedet ligger Norge godt an til å nå målsettingene i fornybardirektivet. Det vises i denne sammenheng til en artikkel av Ann Christin Bøeng i Økonomiske analyser 6/2011.

Ifølge FNF Troms er mulighetene gode til å nå målene selv om NVE tar større hensyn til naturverdier og friluftsliv framover. På grunnlag av dette mener FNF Troms at nettopp bevaring av naturverdier og viktige friluftsområder må vektlegges større vekt enn oppfylning av snart nådde nasjonale mål om fornybar energi. De er videre opptatt av å velge de minst konfliktfylte prosjektene, og mener Raudfjell har stort konfliktnivå knyttet til støy og kollisjonsfare for fugl. Den viktigste årsaken er de mangelfulle samlede vurderinger av de to vindkraftverkene.

FNF Troms presiserer at de ikke er imot en hver form for fornybar energi, men at de er opptatt av å velge ut de minst konfliktfylte prosjektene. Vi mener også at det i mye høyere grad bør satses aktivt på energisparende og energieffektiverende tiltak. Forumet savner også en utredning av hvordan den nye fornybare energien er tenkt å erstatte ikke-fornybar energi, og ikke bare bli et ledd i lavere strømpriser og økt energiforbruk. De mener NVEs argumentasjon på dette temaet er selvmotsigende.

Klager er videre sterkt kritiske til NVEs vurderinger av virkninger for friluftsliv og mener NVEs påstand om at vindkraftverket kan være positivt for friluftslivet for de brukergrupper som ønsker eller har behov for mer tilrettelegging og bedre fremkommelighet er feilaktig. Det er ifølge klager en vanlig misoppfatning at en utbygging av veier vil gjøre det lettere å ferdes og føre til mer friluftaktivitet i utbyggingsområder. Ut fra dette konkluderes det også ofte med at virkningene for friluftsliv blir mindre enn hva som er reelt. FNF Troms mener dette også er tilfellet i denne saken. De viser til at Direktoratet for naturforvaltning, som er det direktoratet som har fagansvar for friluftsliv, også mener at turer i vindkraftområde ikke kan karakteriseres som friluftsliv. Klager synes det er spekulativt av NVE å benytte brukergrupper som har behov for bedre tilgjengelighet som forsvar for vindkraftutbygging. Også disse brukergruppene har behov for stilhet, ro og uberørt natur i sin naturopplevelse, til tross for at de kanskje behøver en bedre tilrettelagt (eventuelt universelt utformet) turvei. Og utsettes for støy og inngrep i et vindkraftindustriområde er langt fra noe positivt for friluftsliv utøvelsen uansett om en er funksjonsfrisk eller har ulike nedsettelse. FNF Troms får tilbakemeldinger som uttrykker at en slik formulering av NVE oppleves som provoserende.

FNF Troms er videre uenig i NVEs vurdering av iskast og risikoen ved utøvelse av friluftsliv/ferdsel. Klager mener risikoen for en turgåer å bli truffet av iskast er større enn hva NVE vurderer, og viser til at arbeidere i anlegget må ta forhåndsregler vedrørende iskast. Klager mener også at turgåere kan føle seg utestengt fra planområdet, selv om den reelle faren for iskast er liten. For Raudfjell vil dette ha relevans for skiløypene som går gjennom området. Klager viser videre til at de er uenige i de utredningene som lå til grunn for søknaden og mener virkningene for friluftslivet vil være store.

Klager sier videre at de finner at virkningene for landskapet er utilstrekkelig vurdert og at disse blir satt til lavere verdi som følge av at det er gitt konsesjon til Kvitfjell vindkraftverk. De mener at de to vindkraftverkene må sees i sammenheng og at virkningene for landskap må sees i et helhetlig landskapsbilde og vurderes deretter.

Dersom det mot formodning skulle gis konsesjon ber FNF Troms om at det lages en detaljert plan for hvordan anlegget skal tilbakeføres til naturen. De pekes på at dette er viktig for å bevisstgjøre utbygger på hvordan veier og turbiner skal plasseres for å lage minst mulig skade og gjøre det lettest mulig å tilbakeføre anlegget. FNF Troms viser i noen prinsipper de mener må følges i denne forbindelse.

FNF Troms konkluderer med at de mener det er begått saksbehandlingsfeil da Kvittfjell vindkraftanlegg og Raudfjell vindkraftverk ikke er vurdert samlet, til tross for at de ligger i umiddelbar nærhet til hverandre og betraktes som et prosjekt. FNF Troms mener NVE har nedvurdert virkningene for friluftsliv og landskap

FNF Troms krever at OED trekker tilbake konsesjonen inntil en ny, samlet vurdering av virkningene for Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk foreligger.

Naturvernforbundet i Troms

Naturvernforbundet i Troms oversender klage datert 20.6.2012 i e-post av 22.6.2012. Begrunnelsen for klagen og momenter som blir omhandlet i klagen er i all hovedsak likelydende med FNF Troms sin klage (se over).

NHO Reiseliv

NHO Reiseliv sier i e-post av 9.6.2012 at deres medlemsbedrifter har bedt dem engasjere seg vedrørende Raudfjell vindkraftverk. De oversender sitt innspill til saken, sammen med tidligere uttalelser til saken.

Av innspillet går det frem at NHO Reiseliv ikke finner at de argumenter de fremførte på reiselivets vegne har kommet tungt med i saksbehandlingen og følgelig i konklusjonene. De støtter klagen fra reiselivsbedriftene i området og viser til at det siden oppstart av vindkraftplanene har blitt etablert flere opplevelsesbedrifter i området. Samtidig har de eksisterende bedriftene hatt en god utvikling.

NHO Reiseliv sier at det er viktig for så vel fastboende som tilreisende at det finnes områder som er øremerket naturbaserte opplevelser i nærområdet til Tromsø. De mener reiselivsnæringen bør prioriteres fremfor utbygging av vindkraft. NHO Reiseliv er ikke motstandere av fornybar energi, men fastholder at utbygging ikke må komme til skade for et reiseliv som lever av naturbaserte opplevelser.

NHO Reiseliv har flere ganger etterlyst en samlet plan for utbygging av vindkraft. De er kjent med at det nå er under utarbeidelse en fylkesdelplan for Troms hva gjelder vind- og vannkraft. De mener avgjørelsen må utsettes til planen foreligger.

NHO Reiseliv ber avslutningsvis NVE sørge for at det ikke bygges et vindkraftverk på Raudfjell.

Lauklines kystferie

Lauklines kystferie oversender i e-post av 11.6.2012 klage datert 9.6.2012 fra en rekke reiselivsbedrifter i Tromsø-området. Klagere er Tromsø Natur og Fritid, Seafishing Norway As, Kjetil Skogli - Aurorahunter, Kystkulturprosjektet Alia, Gammelbutikken på Tulleng, GuideGunnar, Arctic Pathfinder As, Lauklines Kystferie, Arctic Fishing Adventures, Sjøtun Brygge, Arctic Peaks, Kattfjord Taxi og Arctic Outdoor.

Klagerne viser til uttalelse fra NHO Reiseliv vedrørende behov for ytterligere utredninger før behandling av saken og mener det er beklagelig at NVE avviser dette i sitt vedtak.

Klagerne viser til vedtaket og formuleringer der som omhandler reiseliv og turisme. De er uenig i NVEs vurdering om at turisme med naturbaserte opplevelser ikke blir styrt av utbygging av et vindkraftverk i det attraktive området som søndre del av Kvaløya. De viser til at det har vært en mangedobling av overnatting og guidede naturopplevelser i dette området de siste 3 årene, og viser til at det er etablert flere bedrifter. Klagerne opplever at disse bedriftene øker bookinger og forespørsler, særlig hva gjelder vinterturisme. Klagerne oppfatter planområdet for de to vindkraftverkene til å være indrefiletten for det fremtidige tilbudet av slike aktiviteter i Tromsø-området.

Etter klagerne mening er det stillheten i uberørt natur nært tilgjengelig fra Tromsø som er grunnen til økningen i turismen. Klagerne mener en eventuell utbygging vil være til stor sjenanse. Det vises til samtaler med flere turoperatører på kontinentet som har erfaringer med vindkraftverk i sine hjemland.

Etter klagerne vurdering vil en utbygging av Raudfjell/Kvitfjell vindkraftverk utgjøre en betydelig visuell forurensning både med synligheten fra fjordsiden og ikke minst for alle fjellvandrere og toppturinteresserte som nå har begynt å legge turen hit til Tromsø og Kvaløya med fjellområdene rundt, både på sommer og vinterstid.

Klagerne viser videre til Innovasjon Norges sitt vandreprosjekt, der det lagt ned betydelig med økonomiske midler i markedsføring, presseturer og visningsturer for turoperatører for å bygge opp om dette markedet de neste årene.

Klagerne viser til NVEs vurdering om at tiltaket vil gi Tromsø Kommune store økte inntekter i eiendomsskatt og arbeidsplasser og sier dette nok stemmer. De er imidlertid ikke i tvil om at turisme og økning i denne vil bety mest for kommuneøkonomien i fremtiden.

Klagerne har full forståelse for at det er behov for kraft og ikke minst fornybar energi, men mener at det må løses på annet vis enn å bygge ut slik anlegg i naturskjønne områder så nærme Tromsø. Klagerne mener det må være mulig å tenke mere skjulte havanlegg, tidevannskraft med mer.

Nordre Kattfjord Grunneierlag (NKG)

NKG sier i e-post av 5.6.2012 at de vil klage på konsesjonsvedtaket. De viser til at klagebrevet vil ettersendes innen 11.6.2012. I brev av 11.6.2012 påklages NVEs vedtak. De baserer klagen manglende utredninger og vurderinger av naturmangfold og økosystem i vedtaket. Grunneierlaget viser til plan- og bygningsloven kapittel 14, Forskrift om konsekvensutredninger og Naturmangfoldloven, og mener disse ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til i behandlingen. Klager fremholder at NVE ikke har vurdert de samlede effekter på økosystemet slik det hevdes, ettersom det finnes mangler i prosessen frem til konsesjon for Raudfjell vindkraftverk med hensyn til ovennevnte lovverk og mangler i utredninger for tidligere konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk hva gjelder naturmangfold, landskap og inngrepsfrie naturområder.

Hva gjelder naturmangfold spesielt mener klager at vedtaket ikke er utredet for hele økosystemet og at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven ikke er oppfylt. Klager viser til at det kun er fugler, noen pattedyr og planter/vegetasjon som er utredet og mener artsgrupper som fisk og insekter, er utilstrekkelig vurdert. Klager mener både konsekvensutredningene, konsesjonssøknaden og NVEs bakgrunnsnotat er mangelfulle hva gjelder vurdering av virkninger for naturmangfold. Klager er spesielt kritisk til at det ikke er vurdert hvordan næringskjeder vil bli påvirket som følge av endringer i hydrologi. Klager savner utredninger av hvordan endringer i hydrologi kan påvirke ansvarsarten fjelltype som følge av redusert tilgang på insekter, fugl som lever i vann, fugl som jakter ferskvannsfisk eller for ferskvannsfisk.

Klager savner videre en konkret risikovurdering av hvordan ulykker kan påvirke forurensningsfaren og viser til brannen i testturbinen på Sandhaugen, der flere tusen liter olje rant ut i grunnen. Klager mener NVE ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til faren for forurensning gjennom vannsystemet når det gjelder virkninger for naturmangfold.

Klager mener videre at NVEs vurdering av fugl i bakgrunnsnotatet er mangelfull. De viser til sin tidligere uttalelse og mener denne blir avvist av NVE. De er uenig i at kollisjonsfaren mellom vindturbiner og fugler er liten, og at reduksjonen av anlegget vil redusere de potensielle virkningene for fugler. Klager viser til forskningen som er gjennomført på Smøla, og mener denne viser at

kollisjonsfaren for rovfugl er større enn NVE vurderer. Klager sier at selv om kollisjonsraten ikke er direkte overførbar, kan man regne seg fram til et mulig scenario for Raudfjell/Søndre Kvaløy, som tilsier at 3,7 havørn årlig vil kolliderer med de 34 vindturbinene det er gitt konsesjon for på Raudfjell. Klager hevder på bakgrunn av dette tallet at havørnbestanden på Sør-Kvaløy vil bli desimert innen fire år. Klager hevder videre at 50 % av dødeligheten hos havørnbestanden på Smøla skyldes kollisjon med vindturbiner. Klager viser til at havørn er en art Norge har et særskilt ansvar for og er uenig i NVEs vektlegging av denne arten i konsesjonsbehandlingen. Klager mener også dette er gjeldende for ryper, som også kolliderer med vindturbiner på Smøla, og peker i denne sammenheng til ansvarsarten fjellrype, der klager sier man vil måtte forvente høy dødelighet.

Klager er videre kritisk til at NVE vurderer effekten og ytelsen til Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk samlet og virkningene separat. Klager mener vurderingene av naturmangfold i NVE bakgrunnsnotat er for kortfattede. Klager fremholder også at konsekvensutredning for tidligere konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk var mangelfulle. Klager mener NVEs saksbehandling er uansvarlig og lovstridig og ber Olje- og energidepartementet undersøke dette.

Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag

Utviklingslaget og Utmarkslaget oversender sin klage datert 18.6.2012 i e-post av 19.6.2012. De påklager NVEs konsesjonsvedtak på bakgrunn av feil i saksbehandlingen, etiske regler som ikke er fulgt og manglende hensyntaken til forskrift om konsekvensutredninger og naturmangfoldloven ved behandling av saken. Det vises spesifikt til forskrift om konsekvensutredninger, vedlegg II, punkt b, som sier at man skal utrede kumulative virkninger av utbyggingstiltak i samme område. De viser videre til naturmangfoldloven, og særlig §§ 8, 9 og 10.

Lagene påklager konsesjonsvedtaket på grunnlag av følgende punkter:

- Ettersom det er gitt konsesjon til en utbyggingsløsning der det ikke er gitt detaljplassering for vindturbiner er det ikke mulig å vurdere virkningene av en eventuell utbygging med tanke på støy og visuell forurensning.
- Virkningene av de to anleggene på Kvitfjell og Raudfjell er ikke vurdert samlet i bakgrunnsnotatet, noe som forskriften om konsekvensutredninger krever. Kvitfjell er heller ikke utredet etter dagens krav, for eksempel støy og andre miljøtema.
- Det er stor motstand mot konsesjon på Raudfjell, blant annet fra lokale og regionale myndigheter, Reindriftsforvaltningen, reiselivsaktører og grunneiere, noe som NVE avfeier uten dokumentasjon. Det kreves at Olje- og energidepartementet revurderer de ulike myndighetenes innsigelser basert på en vurdering av de samlede virkningene.
- NVE gir ingen begrunnelse eller grunnlag for hvordan de kan fastslå at verdien av eiendom ikke vil forringes som følge av utbyggingen, og dokumenterer heller ikke hvilke opplysninger de legger til grunn i sin vurdering. Dette bærer preg av «synsing» fra NVEs side.
- NVE gir ingen konkret begrunnelse for hvordan man vet at næringsvirksomhet, og særskilt naturbasert reiselivsnæring, ikke blir skadelidende som følge av utbygging.
- Det er ikke gitt spesielle vilkår for drikkevannskvalitet i anleggskonsesjonen. MOTVIRA er kjent med at drikkevannskilde i forbindelse med annen utbygging i regionen forårsaket ødeleggelse av drikkevann/grunnvann. Innsenderne er svært kritiske til at NVE ikke stiller vilkår til utbyggeren om at alle berørte beboere på alle sider av Raudfjell garanteres rent drikkevann.

- NVEs konsesjon er i strid med Naturmangfoldlovens kapittel II da NVE ikke har vurdert effekter på økosystemet ettersom Kvittfjell ikke er utredet med tanke på naturmangfold, landskap eller inngrepssvære naturområder og mangelfull prosessen med tanke på naturmangfold før konsesjon til Raudfjell vindkraftverk. NVE har ikke vurdert artenes leveområder og funksjonsområder, bestandsstørrelser lokalt, regionalt og nasjonalt eller tatt hensyn til ansvarsarter slik naturmangfoldloven krever.
- Områdene Bogen og Sandneshamn, som blir sterkest berørt som følge av en eventuell utbygging og blir liggende mellom to vindkraftverk, er utelatt fra utredningene og bakgrunnsnotatet. Det er ikke vurdert hvordan støy eller visuell forurensning vil bli for disse bygdene, og saksgangen virker lovstridig. Samlede helsemessige virkninger er heller ikke tilstrekkelig vurdert.
- Arealbruken i ekspropriasjonstillatelsen virker svært omfattende og samsvarer ikke med søknad og vedtak der det går frem at både Raudfjell og Kvittfjell vindkraftverk skal benytte samme anleggsvei fra Buvika, gitt i konsesjon fra Kvittfjell vindkraftverk.
- Friluftsliv og ferdsel er ikke vektlagt under behandlingen av tiltaket, selv om Raudfjell er et mye brukt og populært friluftslivsområde for hele regionen, både sommer og vinter. Raudfjellvarden ble besøkt av henholdsvis 1900 og 2100 personer i 2010 og 2011. Kvittfjellet Skilag sine skiløyper er godt besøkt og tiltaket vil ødelegge området i anleggsperioden og påvirke negativt i driftsperioden som følge av visuell forurensning, støy og iskast. Muligheten for jakt og fiske vil ødelegges. NVEs argumentasjon om at tiltaket kan være positivt for noen brukergrupper er provoserende. NVE burde lagt til grunn tall fra Tromsø kommune ved beregning av tap av inngrepssvære naturområder og ikke tall fra fylket.
- En eventuell utbygging vil medføre at befolkningen på søndre del av Kvaløya og Tromsø by vil miste store deler av de nærliggende turområder, både sommer og vinterstid. Utbyggingen vil også påvirke friluftslivsopplevelsene fra en rekke andre populære turområder på hele Kvaløya.

På bakgrunn av disse punktene krever lagene følgende;

- Utsatt ankefrist til etter sommeren, da tidsfristen for detaljplanene for plassering av turbinene er av NVE fastsatt til 12.7.2012.
- Ny, samlet vurdering av virkningene (herunder visualisering i henhold til NVEs veileder for visualisering) av Kvittfjell og Raudfjell
- Det kreves at Olje- og Energidepartementet og Miljøverndepartementet revurderer de ulike myndighetenes innsigelser basert på en vurdering av de kumulative virkningene. NVE viser en rekke steder til reduksjon i anleggets størrelse, og bruker det som et argument for at de negative virkningene for miljø, natur og samfunn ikke lenger blir så store. Alle punktene der denne argumentasjonen brukes av NVE kreves revurdert siden Raudfjell må ses i sammenheng med Kvittfjell. Vi krever videre at en samlet virkning av Kvittfjell og Raudfjell blir lagt til grunn.
- Konkrete anslag og data på påstand i begrunnelsen om at utbygging ikke vil føre til tap av eiendomsverdi ved utbygging av vindkraftverk av tilsvarende størrelse.
- Konkrete data på konsekvensene for næringslivet.
- Garanti for at beboerne i området som henter drikkevannet sitt fra berørte utmarksområder fortsatt får rent drikkevann under både anleggs- og driftsperioden.

- Ny vurdering av fuglemangfold og annen mangfold av dyr da dette ikke er tilstrekkelig utredet (slik også tidligere høringsuttalelser har påpekt) og da basert på den samlede virkningen begge vindkraftverkene vil ha og på en økosystemtilnærming.
- Tilleggsutredning med tanke på støy, drikkevann og visuell forurensning i de områdene der dette enda ikke er gjort (Sandneshamn/Bogen), og da samlet for begge vindkraftverk.
- Utredning av mulige helsevirkninger for lokalbefolkningen, med hensyn til en samlet vurdering av tema som omfatter blant annet støy, tap av friluftslivsopplevelser, visuell forurensning, samt den totale effekt av det å ha naboskap til et stort industriområde istedenfor fri natur, og en generell negativ effekt.
- Konesjonsvedtaket omgjøres på bakgrunn av totalt sett negative konsekvensene og en samlet negativ tilbakemelding fra myndigheter/lokalbefolkning.

Lagene viser avslutningsvis til at de anser hele de to vindkraftprosjektene i Troms som "grønnvasking" av petroleumsvirksomheten. De mener at det å bruke landbasert vindkraft virker som en kortsiktig løsning all den tid regjeringen nettopp har fokusert på de andre formene av fornybar energi i sin klimamelding. Lagene mener at fremtidens fornybar energi etter all sannsynlighet ikke kommer fra vindkraft på land og betrakter storstilt utbygging av fjellnatur til dette formålet som en kortsiktig og feilslått investering.

Klagerne viser for øvrig til at behandlingen av tiltaket har tatt 8 år, langt ut over normal saksbehandlingstid. De mener prosessen er avtalt spill mellom NVE og tiltakshaver, og mener behandlingen er trenert og tilpasset tiltakshaver over tid. Klagerne savner også at det ble arrangert et nytt folkemøte i saken på grunn av den lange behandlingstiden.

De viser til slutt til de dårlige erfaringene med testturbinen på Sandhaugen, både i anleggsfase, driftsfase, havari og oppryddingsfase. De sier at det var mye støy fra anleggsmaskiner i anleggsfasen, og refleksblink og iskast i driftsfasen. Klagerne mener at et vindkraftverk på Raudfjell vil gi store negative virkninger for bosetning i Kattfjord.

4 Norsk Miljøkraft Raudfjell AS sine kommentarer til klagen

Norsk Miljøkraft Raudfjell AS (NMKR) har kommentert klagen i brev av 28.8.2012. I brevet pekes det på at NMKR gjennom utrednings- og konsesjonsprosessen har redusert installert effekt i vindkraftverk betydelig. Ettersom NVE ytterligere reduserte størrelsen på vindkraftverk ved konsesjonsvedtaket sier NMKR at ytterligere reduksjon ikke må skje på grunn av utnyttelse av felles infrastruktur og økt usikkerhet om tiltakenes lønnsomhet. NMKR mener reduksjonen av vindkraftverkets størrelse har ført til at det er tatt betydelig og tilstrekkelig hensyn til andre interesser enn vindkraft i området.

Vedrørende klagen fra Tromsø kommune sier NMKR at klagen ikke bringer inn nye vesentlige momenter til utredning av konsesjonsspørsmålet. Det vises til at planområdet for vindkraft tidligere har blitt avsatt til vindkraftproduksjon og at tidligere vurderinger i regi av kommunen var å samle vindkraftutbygging ved kysten, i et avsatt område på Sør-Kvaløy, hvor vindforholdene var svært gode. Hva gjelder kommunens innspill om en nærmere redegjørelse for samlet utbygging av Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk for å sikre lønnsom drift, viser NMKR til utilstrekkelige rammebetingelser, økning av utbyggingskostnader og lave el- og sertifikatpriser. Dette nødvendiggjør ifølge NMKR utnyttelse av felles infrastruktur som vil gi lavere produksjonskostnader. NMKR sier at dette i sum taler for at Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk vil gi lønnsom drift i fremtiden.

Hva gjelder kommunens innspill om en nærmere vurdering av å bruke eksisterende veg som er bygd opp til Sandhaugen sier NMKR at Sørfjorden er for trang og grunn til store lastebåter, eksisterende veg opp til Sandhaugen ligger også for nært hus og vil ha for bratt stigning.

Hva gjelder kommunens utsagn om lokal motstand på grunn av endret landskapsbilde, og virkninger for friluftsliv, fugleliv, reiseliv og mulig forurensning av drikkevannsforsyning viser NMKR til utredninger og NVEs konsesjonsvedtak. Det presiseres at det har vært god kontakt med kommunen og at det før eventuell utbygging skal inngås avtale med Tromsø kommune. Forholdet vil i følge tiltakshaver også bli beskrevet i Detaljplan og Miljø- og transportplan. Tiltakshaver sier faren for forurensning vil bli ivaretatt i denne prosessen og at bebyggelsen vil få en bedre vannforsyning enn tidligere.

Hva gjelder reindrift sier NMKR at områdestyret går i mot konsesjon til vindkraftverket, selv om reindriftsagronomens faglige vurdering innstiller på at det gis konsesjon. I denne nevnes ikke noe om at en flyttelei/trekkvei innenfor planområdet for vindkraftverket som blir sperret eller forringet, og NMKR mener derfor dette er en ny og ukjent problemstilling. Tiltakshaver mener videre at de samlede virkninger av Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk er vurdert. Erfaringer fra utbyggingen av testturbinen på Sandhaugen viser i følge tiltakshaver at virkningene synes små. Videre viser NMKR at de har kommet til enighet med reinbeitedistrikt 14 med tanke på reduksjon av antallet vindturbiner og planområdet og foreløpig plassering. NMKR viser til uttalelsen fra lokal driftslederen, der det går frem at det er oppnådd enighet om ovennevnte og at flytteleier for rein ikke blir forringet eller sperret.

Hva gjelder naturbasert turisme viser NMKR til gode erfaringer fra utbyggingen av Havøygavlen vindkraftverk. NMKR mener nærheten til Tromsø by, hotellet på Sommerøya og orrbuanlegg i nærområdet tilsier at det er et stort potensial for å trekke mange turister til dette området når vindkraftverkene blir bygd, og sier at mulighetene for å etablere et informasjonssenter for vindkraft/fornybar energi vil bli vurdert i en senere fase. NMKR viser også til utbyggingen av testturbinen på Sandhaugen hvor det har vært svært mange besøkende. Det presenteres videre oppdaterte tall for investeringer ved utbyggingene.

NMKR viser til de andre klagenes fra personer, aksjonsgrupper og lag som i hovedsak fremsetter like klagegrunner. I klagenes påberopes det at klagerne representerer alle innbyggerne i området, noe NMKR sier ikke er tilfelle. Det vises til at de fleste grunneiere med familier er positive til tiltaket. Det vises til at det er rundt 40-45 grunneiere på Raudfjell og at det er 4 grunneiere som er i mot utbyggingen på grunn av uklare eiendomsgrenser. NMKR påpeker at de vil arbeide med å få på plass frivillige avtaler med grunneierne.

Videre sier NMKR at iskast og refleksblink ikke vil bli oppfattet som et problem ved utbygging av vindkraftverkene. Vindturbinene vil leveres med avisningssystemer og vil ha matt overflate som vil hindre refleksblink.

NMKR viser også til at veien opp til Sandhaugen er mye benyttet og at lokalbefolkningen sier den har økt tilgjengeligheten, både sommer- og vinterstid. Det vises til at Kvittfjellet skilag også har benyttet seg av veien i forbindelse med bygging av skiløype og skihytte i området.

NMKR anmoder NVE om en positiv innstilling ovenfor Olje- og energidepartementet og peker på at saken er av stor samfunnsmessig betydning for kraftforsyningen i Nord-Norge.

5 NVEs vurdering av klagenes

NVE har valgt å kommentere forhold som vil kunne få betydning i klagebehandlingen og har valgt å kommentere klagenes tematisk.

NVEs skjønnsutøvelse og begrunnelse for vedtak

Flere klagerer mener NVE ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til plan- og bygningsloven kapittel 14, forskrift om konsekvensutredninger og Naturmangfoldloven. De sier videre at det er gjennomført utilstrekkelige utredninger og vurderinger av naturmangfold og økosystem i vedtaket.

NVE konstaterer at klagerne er uenige i vår skjønnsutøvelse i denne saken, blant annet hva gjelder virkninger for landskap, friluftsliv, reiseliv, naturmangfold og drikkevann, og at klagerne mener virkningene er større enn det som er vurdert av NVE i notatet *Bakgrunn for vedtak* av 19.5.2012.

NVE kan gi konsesjon til prosjekter som vurderes å være samfunnsmessig rasjonelle. En slik vurdering skal være basert på en teknisk, økonomisk og miljømessig skjønnsvurdering. NVE har i bakgrunnsnotatet derfor vurdert tiltakets virkninger for landskap, friluftsliv og reiseliv. NVE har også vurdert de forventede virkningene for naturmangfoldet, herunder kollisjonsfaren for fugl, nedbørsfelt og drikkevann.

NVE la etter en helhetsvurdering derfor til grunn at miljøvirkningene, blant annet knyttet til visuelle påvirkning av landskap og bebyggelse, friluftsliv, reiseliv, naturmangfold og drikkevann ikke var av et slik omfang at det gav grunnlag for å avslå søknaden når det sammenlignes med andre prosjekter som har fått endelig konsesjon.

Klagerne mener NVE har unnlatt å vurdere eller ikke vurdert godt nok en rekke forhold i vedtaket og at vedtaket derfor er gitt på feil grunnlag.

Av forvaltningslovens § 24 går det frem at et enkeltvedtak skal begrunnes. Samme lovs § 25 stiller krav til hvordan begrunnelsen skal utformes. NVE legger til grunn at begrunnelsen skal vise til de regler vedtaket bygger på, inneholde de faktiske opplysninger avgjørelsen bygger på og gjengi de hovedhensyn som har vært avgjørende for utøvelsen av forvaltningsskjønnet.

Hovedhensynet med begrunnelsesplikten i § 24, jmf § 25, er at parter og domstolene skal ha mulighet for å etterprøve vedtaket, herunder at skjønnsutøvelsen er forsvarlig, samt bygge opp under og vise at saksbehandlingen har vært forsvarlig. NVE har i vedtaket for Raudfjell vindkraftverk vurdert tekniske, økonomiske og miljømessige forhold, herunder vurderinger blant annet knyttet til temaene landskap, friluftsliv, reiseliv, kulturminner og kulturmiljø, naturmiljø og biologisk mangfold, støy, skyggekast og refleksblink, reindrift, jord- og skogbruk, sysselsetting, luftfart, fare for iskast og forsvar. Etter NVEs vurdering er alle relevante hensyn vurdert og forvaltningslovens krav til begrunnelse er oppfylt i denne saken.

NVE legger videre til grunn at utbygging av vindkraft er i tråd med de målsettinger Regjering og Storting har for produksjon av ny fornybar energi. En koordinert utbygging av Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk vil etter NVEs vurdering ikke medføre virkninger som er mer omfattende enn mange andre prosjekter som har fått endelig konsesjon. NVE har også lagt til grunn at det omsøkte vindkraftverket fremstår som et godt prosjekt lokalisert i et område med gode vindforhold.

Vindkraft og satsing på fornybar energi

FNF Troms mener det ikke er nødvendig å bygge ut Raudfjell og Kvitfjell vindkraftverk for at målsettingene om utbygging av fornybar energi skal nås. Forumet sier at dersom alle dagens konsesjonsgitte vindkraftverk blir bygd ut vil de utgjøre nesten halvparten av målsettingen i elsertifikatmarkedet. Forumet viser også til at dersom vi oppfyller målsettingen i elsertifikatmarkedet ligger Norge godt an til å nå målsettingene i fornybardirektivet, selv ved å ta større hensyn til naturverdier og friluftsliv framover. På grunnlag av dette mener FNF Troms at nettopp bevaring av

naturverdier og viktige friluftsområder må vektlegges større vekt enn oppfylning av snart nådde nasjonale mål om fornybar energi.

NVE er av den klare oppfatning at utbygging av Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk vil være ett viktig bidrag for å innfri nasjonale forpliktelser om utbygging av ny fornybar energiproduksjon, jamfør den svensk/norske avtalen om elsertifikater og EUs fornybardirektiv. Tiltaket vil også medføre betydelige positive økonomiske virkninger for Tromsø kommune.

NVE mener på generelt grunnlag at det er fornuftig å koordinere utbyggingen av de to vindkraftverkene, slik at anleggene blir bygd ut på en samfunnsmessig god måte og at vindressursene blir utnyttet optimalt. NVE legger også til grunn at det er nødvendig å meddele langt flere konsesjoner enn det som er nødvendig for å innfri fornybarmålene for at sertifikatmarkedet skal fungere godt. NVE mener at kun de beste prosjektene bli bygd ut og i et omfang tilsvarende 2-3000 MW (1000 turbiner) for å nå fornybarmålene. Det vises til ytterligere vurderinger i bakgrunnsnotatet av 10.5.2012.

Støy

FNF Troms er opptatt av å velge de minst konfliktfylte prosjektene, og mener Raudfjell har stort konfliktnivå knyttet til støy. Også Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag sier virkningene av støy er usikre, som følge av at det ikke er gitt konsesjon til et vindkraftverk der turbinplasseringer er detaljplassert. Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag savner vurderinger av støyvirkninger for Bogen og Sandneshamn.

NVE viser til våre vurderinger i *Bakgrunn for vedtak* av 10.5.2012 der det går frem at støyvirkningene av vindkraftverket vurderes som små. Dette gjelder også for bebyggelsen i områdene Bogen og Sandneshamn, som ligger cirka 2,5 kilometer fra nærmeste vindturbin i henholdsvis Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk. NVE konstaterer videre at FNF Troms er uenig i vår vurdering hva gjelder støyvirkninger av tiltaket. Tiltakshaver har gjort endringer av tiltaket for å redusere eventuelle virkninger av støy og avstanden mellom vindturbinene og bebyggelsen har økt som følge av NVEs vilkår om å redusere planområdet for vindkraftverket ytterligere.

NVE vil også presisere at det er satt vilkår i konsesjonen om at tiltakshaver etter valg av endelig utbyggingsløsning, og før anleggsarbeidet igangsettes, skal gjennomføre nye beregninger av støyutbredelsen fra aktuelle vindturbiner.

Vindkraft i regional sammenheng

Tromsø kommune ønsker å sette Raudfjell vindkraftverk inn i en regional sammenheng og kommunen peker på at de ved flere anledninger har etterlyst en regional plan for utbyggingen av vindkraft, i tråd med retningslinjer gitt av OED. Kommunen savner en vurdering av planene sett i forhold til foreliggende konsesjonssøknad for Måsøy vindkraftanlegg, samt utbyggingen som pågår av Fakken vindkraftverk på Vannøya. Også virkningene for det regionale nettet av å ikke knytte vindkraftverket til Meistervik kunne med fordel vært utredet og avklart i forbindelse med behandlingen av vindkraftkonsesjonen. NVE mener Fakken ligger så vidt langt unna Raudfjell at vi ikke har funnet det beslutningsrelevant å trekke det inn i en regional vurdering av virkningene av Raudfjell vindkraftverk. NMK har i eget brev trukket søknaden om 132 kV nettilknytning til Meistervik og dermed kan Raudfjell og Kvitfjell vindkraftverk benytte allerede vedtatt 132 kV ledning fra Kvitfjell til Håkøybotn. Dermed reduseres ulempene for omgivelsene betydelig ved at det ikke er nødvendig å etablere nye nettanlegg som for eksempel 132 kV til Meistervik.

Samordnet utbygging av Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk

Tromsø kommune savner en nærmere redegjørelse, utover å utnytte felles infrastruktur, hvorfor en koordinering av utbyggingen av de to vindkraftverkene nå er nødvendig økonomisk, og ikke tilsynelatende var det i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden for Kvittfjell vindkraftverk i 2002.

NVE støtter tiltakshavers vurderinger om at en samlet utbygging av Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk gi store anleggs- og driftsmessige fordeler gjennom felles ilandføringssted, lagerområde, atkomstvei og koblingsanlegg mot kraftledningsnettet. NVE legger til grunn at det er knyttet betydelige kostnader til å etablere atkomstveien til vindkraftverkene. Samtidig har vindturbinteknologien utviklet seg betydelig siden Kvittfjell ble vedtatt 16. februar 2001. Dette innebærer blant annet vindturbinene har fått økt rotordiameter og dermed et mulig økt arealkrav per installert MW. NVE legger til grunn at utbygging av Kvittfjell vindkraft kan samordnes og utbygges samtidig med Raudfjell vindkraftverk for å sikre lønnsom drift av Kvittfjell vindkraftverk.

Landskap

FNF Troms hevder at virkningene for landskapet er utilstrekkelig vurdert og at de blir satt til lavere verdi som følge av at det er gitt konsesjon til Kvittfjell vindkraftverk. De mener at de to vindkraftverkene må sees i sammenheng og at virkningene for landskap må sees i et helhetlig landskapsbilde og vurderes deretter. Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag mener visuelle virkninger ikke er vurdert for områdene Bogen og Sandneshamn.

NVE kan ikke slutte seg til klagers vurdering. NVE har i bakgrunnsnotatet for Raudfjell vindkraftverk vurdert landskapsvirkningene i kapittel 7.6. De samlede landskapsvirkningene av Raudfjell og Kvittfjell vindkraftverk er vurdert i kapittel 9. NVE vil videre peke på de omfattende utredninger av temaet, samt utarbeidelse av i alt 9 fotorealistiske visualiseringer, som har dannet et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere de landskapsvirkningene av tiltaket.

Friluftsliv

Noen av klagerne er kritisk til NVEs vurderinger omkring temaet friluftsliv. FNF Troms hevder at NVEs påstand om at vindkraftverket kan være positivt for friluftslivet for de brukergrupper som ønsker eller har behov for mer tilrettelegging og bedre fremkommelighet er feilaktig, og at det er en vanlig misoppfatning at en utbygging av veier vil gjøre det lettere å ferdes og føre til mer friluftaktivitet i utbyggingsområder. FNF Troms mener NVE ut fra dette konkluderer med at virkningene for friluftsliv blir mindre enn hva som er reelt. Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag fremhever områdenes bruk i friluftslivssammenheng, og mener en eventuell utbygging vil medføre at befolkningen på søndre del av Kvaløya og Tromsø by vil miste store deler av de nærliggende turområder, både sommer og vinterstid. Utbyggingen vil også påvirke friluftslivssopplevelsene fra en rekke andre populære turområde på hele Kvaløya.

Virkinger for friluftslivet er drøftet inngående i bakgrunnsnotatet for Raudfjell vindkraftverk, og det vises til NVEs vurderinger under kapittel 7.7 i dette notatet. NVE har i vurderingene fokusert på både negative og positive virkninger for friluftslivet som følge av utbyggingen. NVE er av den klare oppfatning at utbygging av vindkraft kan øke tilgjengeligheten for noen brukergrupper, for eksempel for familier, syklister og eldre, og stiller seg ikke bak påstanden om at turer i et vindkraftverk ikke kan oppfattes som friluftsliv. Etter NVEs vurdering viser erfaringer fra allerede utbygde vindkraftverk at planområdene synes å bli mye brukt i friluftslivssammenheng. NVE er samtidig åpne på at brukere som, uavhengig av alder og andre forutsetninger, er opptatt av stillhet og uberørt natur naturlig nok ikke vil bruke områdene til friluftsliv.

Reiseliv

NHO Reiseliv mener tiltaket vil virke negativt for eksisterende og fremtidige reiselivsbedrifter som satser på naturbaserte opplevelser og mener reiselivsnæringen i dette området bør prioriteres fremfor vindkraft. Reiselivsbedriftene som har klaget er uenig i NVEs vurdering om at turisme med naturbaserte opplevelser ikke blir styrt av utbygging av et vindkraftverk i det attraktive området som søndre del av Kvaløya. De hevder at det er stillheten i uberørt natur nært tilgjengelig fra Tromsø som er grunnen til økningen i turismen. Reiselivsbedriftene mener en eventuell utbygging vil være til stor sjenanse og viser til samtaler med flere turoperatører på kontinentet som har erfaringer med vindkraftverk i sine hjemland. Også Utviklingslaget og Utmarkslaget savner en konkret begrunnelse for hvordan man vet at næringsvirksomhet, og særskilt naturbasert reiselivsnæring, ikke blir skadelidende som følge av utbygging.

Etter klagerens vurdering vil en utbygging av Raudfjell/Kvitfjell vindkraftverk utgjøre en betydelig visuell forurensning både med synligheten fra fjordsiden og ikke minst for alle fjellvandrere og toppturentusiaster. Det vises til Innovasjon Norges sitt vandreprosjekt. Reiselivsbedriftene er ikke i tvil om at det er turisme og økning i denne vil bety mest for kommuneøkonomien i fremtiden, og ikke vindkraft.

NVE viser til våre tidligere vurderinger av dette temaet i bakgrunnsnotatet av 10.5.2012 og konstaterer at reiselivsnæringen er uenig i NVEs skjønnsutøvelse.

Vindkraft og andre energiteknologier

NHO Reiseliv sier de har forståelse for at det er behov for kraft og ikke minst fornybar energi, men peker på alternative plasseringer til havs og andre energiteknologier.

NVE registrerer at NHO Reiseliv peker på andre lokaliseringer og energiteknologier, begrunnet ut fra ønsket om å ikke bygge ut vindkraft på Raudfjell. NVE anser ikke denne problemstillingen som relevant for behandlingen av den enkelte søknad om vindkraftverk. NVE legger til grunn at utbygging av vindkraft være i tråd med de målsettinger Regjering og Storting har for produksjon av ny fornybar energi. Utbygging av Raudfjell vindkraftverk har etter NVEs vurdering moderate virkninger totalt sett, og vil sammen med utbygging av Kvitfjell vindkraftverk, gi mindre virkninger for natur, miljø og samfunn enn mange andre vindkraftverk som har fått endelig konsesjon. NVE understreker samtidig at det omsøkte vindkraftverket fremstår som et godt prosjekt lokalisert i et område med gode vindforhold.

Naturmangfoldloven og Plan- og bygningsloven med forskrifter

NKG viser til Plan- og bygningsloven kapittel 14, Forskrift om konsekvensutredninger og Naturmangfoldloven, og mener disse ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til i konsesjonsbehandlingen. Det fremholdes at NVE ikke har vurdert de samlede effekter på økosystemet slik det hevdes og mener det finnes mangler i prosessen frem til konsesjon for Raudfjell vindkraftverk med hensyn til ovennevnte lovverk og i utredningene for tidligere konsesjonsgitte Kvitfjell vindkraftverk hva gjelder naturmangfold, landskap og inngrepsfrie naturområder.

Hva gjelder naturmangfold spesielt mener flere klagere at vedtaket ikke er utredet for hele økosystemet og at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven ikke er oppfylt. Det vises til at det kun er fugler, noen pattedyr og planter/vegetasjon som er utredet og mener artsgrupper som fisk og insekter, er utilstrekkelig vurdert. Det rettes spesielt kritikk mot at det ikke er vurdert hvordan næringskjeder vil bli påvirket som følge av endringer i hydrologi.

NVE mener at utredningene som er utført har gitt et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlaget til å treffe vedtak i saken. Når det gjelder hensynet til andre artsgrupper, som fisk og insekter, har NVE ikke funnet at er beslutningsrelevant og har heller ikke krevd dette i utredningsprogrammet. NVE har heller

ikke funnet at føre- var hensyn skulle tilsi at dette er nødvendig. Vi viser videre til at det fastsatt vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan som bla skal ivareta hensynet til landskaps- og miljøforhold, herunder rødlistede planter og drikkevannskilder.

Kollisjonsfare mellom vindturbiner og fugl

FNF Troms er opptatt av å velge de minst konfliktskyte prosjektene, og mener Raudfjell har stort konfliktnivå blant annet knyttet til kollisjonsfare for fugl. NKG mener NVEs vurdering av fugl i bakgrunnsnotatet er mangelfulle og er uenig i at kollisjonsfaren mellom vindturbiner og fugler er liten. De mener heller ikke en reduksjonen av anlegget vil redusere de potensielle virkningene for fugler. Klager viser til forskningen som er gjennomført på Smøla, og mener denne viser at kollisjonsfaren for rovfugl er større enn NVE vurderer.

NVE viser til våre vurderinger i bakgrunnsnotatet av 10.5.2012, der det vurderes at de ornitologiske verdiene innenfor plan- og influensområdet på Raudfjell er middels. Av NVEs vurderinger fremgår det videre at selv om kollisjonsrisiko for fugl er redusert i forhold til den opprinnelige konsesjonssøknaden, vil den fortsatt være til stede for fugl på næringssøk, trekk eller ved annen bruk av planområdet på Raudfjell. Ettersom ingen hekkelokaliteter for rovfugl er registrert innenfor planområdet, vil virkningene etter NVEs vurdering være knyttet til området funksjon som jakt- og trekkområde. NVE peker i denne sammenheng på at det ifølge utredningene for fuglelivet ikke er kjent at det er faste trekkruiter eller døgntrekk/næringstrekk for fugl gjennom planområdet. NVE mente derfor at en ytterligere reduksjon av planområdet ville medføre noe mindre fare for kollisjoner mellom vindturbiner og fugl, ved at omfanget av vindkraftverket ville bli mindre og ved at de mest fremskutte vindturbinene ble fjernet. NVE erkjenner likevel at reduksjonen i planområdet likevel ikke vil hindre at vindturbinene på Raudfjell utgjør en kollisjonsrisiko for fugl i planområdet

Klager sier videre at selv om kollisjonsraten ikke er direkte overførbart fra forskningsprosjektet på Smøla, kan man likevel regne seg fram til et mulig scenario for Raudfjell/Søndre Kvaløy, som tilsier at 3,7 havørn årlig vil kollidere med de 34 vindturbinene som er gitt konsesjon. Klager hevder at 50 % av dødeligheten hos havørnbestanden på Smøla skyldes kollisjon med vindturbiner. Ut fra dette påstår klager at havørnbestanden på Sør-Kvaløy vil desimeres innen fire år, som følge av kollisjoner med vindturbiner. NVE slutter seg ikke til disse vurderingene. I gjennomsnitt har vindkraftverket på Smøla årlig drept 6 havørn siden oppstarten. NVE understreker at havørnbestanden i planområdet og tilgrensende områder på Kvaløya ikke på noen måte er like stor som på Smøla, og at man følgelig ikke vil oppleve samme kollisjonsrate på Raudfjell som på Smøla.

På Smøla var bestanden av hekkende havørn innenfor planområdet før utbygging anslått til 12 hekkende par. Etter at vindkraftverket ble bygd, var antallet hekkelokaliteter redusert til ett. Disse havørnene har i stor grad funnet seg reir utenfor planområdet på Smøla. Ut fra utredningene på fugl og innspillene fra høringsprosessen på Raudfjell er det opplyst at det finnes 3 hekkende par i nærheten av planområdet. Det er ikke registrert hekkende havørn innenfor planområdet. NVE legger derfor til grunn at vindkraftverket på Raudfjell ikke vil medføre fortregning av hekkende havørn. Dette understøttes av forskningsresultatene på Smøla, der man fant at antallet hekkende havørn utenfor planområdet ikke ble redusert som følge av vindkraftverket.

Klager viser til at havørn er en art Norge har et særskilt ansvar for og er uenig i NVEs vektlegging av denne arten i konsesjonsbehandlingen. Klager mener også dette er gjeldende for ryper, som også kolliderer med vindturbiner på Smøla, og peker i denne sammenheng til ansvarsarten fjellrype, der klager sier man vil måtte forvente høy dødelighet. NVE viser til våre vurderinger i bakgrunnsnotatet av 19.5.2012, der det går frem at Raudfjell og Kvittfjell vindkraftverk vil være et viktig bidrag for å innfri nasjonale forpliktelser om utbygging av ny fornybar energiproduksjon og at omfanget av

virkningene for naturmangfold ikke er av en slik karakter at det vil svekke naturmangfoldet på sikt. NVE kan ikke se at hensynet til fjellrype er av betydning for om det skal gis konsesjon eller ikke, og nevner i denne sammenheng at fjellrypen er en jaktbar art, og at eventuelle kollisjoner mellom vindturbiner og fjellrype ikke vil ha et slikt omfang at det truer bestanden. Også på Smøla synes bestanden av lirype å være stabil.

Bruk av eksisterende vei fra Kattfjorden

Tromsø kommune savner en vurdering av muligheten til å benytte eksisterende veg fra Kattfjorden og inn på Raudfjell. NVE viser til tiltakshavers kommentarer og konstaterer at atkomstvei via eksisterende vei fra Kattfjorden ikke er aktuell på grunn av blant annet innseilingsdybde.

Risiko for iskast

FNF Troms er uenig med NVE og mener risikoen for at en turgåer å bli truffet av iskast er større enn hva NVE vurderer. De viser til at arbeidere i anlegget må ta forhåndsregler vedrørende iskast. Klager mener også at turgåere kan føle seg utestengt fra planområdet, selv om den reelle faren for iskast er liten.

NVE har i våre tidligere vurderinger vært tydelig på at det alltid vil være en viss risiko ved å oppholde seg i nærheten av vindturbiner under spesielle værforhold. Generelt mener derimot NVE at faren for å bli truffet av iskast er liten, ettersom iskast fra vindturbinene skjer under spesielle værforhold når det som regel er lite folk som ferdes i områdene. NVE har tidligere krevd utredninger omkring temaet ising og iskast fra vindturbiner. I forbindelse med sluttbehandlingen av Roan vindkraftverk (300 MW) i Roan kommune, Sør-Trøndelag, viste tilleggsutredninger at det måtte forventes at det ble dannet is på vingene til vindturbinene 6 % av tiden. Dette samsvarer med beregningene for Raudfjellet vindkraftverk. Dette ble karakterisert som moderat ising ettersom det ble valgt en gjennomsnittshøyde for vindturbinene på 500 meter over havet. Utredningene viste at sannsynligheten for å bli truffet av iskast for en person som oppholder seg i nærheten av vindturbinene er svært liten.

Isingskartet viser at planområdet for Raudfjellet vindkraftverk vil kunne oppleve ising (> 10 g/time) i 300-1000 timer årlig, med hovedvekt på 500-1000 timer årlig i de høyreliggende områdene

Selv om sannsynligheten for å bli truffet av iskast synes liten, finner likevel NVE at faren for dette bør synliggjøres for de som velger å benytte området. NVE har derfor satt vilkår i anleggskonsesjonen om at tiltakshaver informerer brukere av området om potensialet for og faren forbundet med iskast fra vindturbiner. NVE krever også at tiltakshaver setter opp skilt som informerer om dette.

Fotorealistiske visualiseringer

Tromsø kommune savner fotorealistiske visualiseringer av den reduserte utbyggingsløsningen, der vindturbinene nærmest Sørfjorden er tatt ut av planene..

NVE erkjenner at det hadde vært en fordel å utarbeide fotorealistiske visualiseringer av den reduserte utbyggingsløsningen, selv om dette i stor grad hadde vært gjeldende for fjernvirkninger av anlegget. De fotorealistiske visualiseringene som foreligger vil til en viss grad kunne brukes for å danne seg et bilde av hvordan reduksjonen i turbinantall vil oppleves. NVE konstaterer at den mest nærliggende bebyggelsen, blant annet i Kattfjorden, ikke vil ha innsyn til vindkraftverkene. Tromsø kommune savner også visualiseringer som klargjør om og eventuelt hvor vanskelig det er å skille mellom Kvittfjell og Raudfjell som inngrep i natur og landskap. NVE erkjenner også at det kunne vært utarbeidet flere visualiseringer som viser de to inngrepene, men legger til grunn at de to fotorealistiske visualiseringene som finnes i søknaden gir et inntrykk av de samlede visuelle virkninger av tiltakene, ettersom som deler av Kvittfjell vindkraftverk kan sees på visualiseringene.

Reindrift

Reindrifftsforvaltningen går imot tiltaket og viser til tidligere vedtak der de har gått imot utbyggingen av Raudfjell vindkraftverk, og til tematisk konfliktvurdering for nevnte vindkraftverk, der det konkluderes med at tiltaket vil medføre middels konflikt.

Reindrifftsforvaltningen sier videre at det ikke kommer godt nok frem i kravene til konsesjonen hvordan flyttleien for rein i området skal sikres. Klager mener at den nevnte flyttleien står i fare for å bli sperret eller forringes på en slik måte at den i praksis ikke lenger kan brukes, det selv om man vil vurdere plassering av vindmøller for å minske konsekvensene for reindriften.

NVE legger til grunn at eventuelle berørte flyttleier innenfor planområdet er sikret som følge av samtalene og avtalen mellom tiltakshaver og reindrifftsutøverne i området.

Reindrifftsforvaltningen er av den oppfatning at de samlede konsekvensene av utbyggingen for reindriften i området ikke er godt nok utredet. Etter NVEs vurdering ga konsekvensutredningene av temaet reindrift, både ved behandling av Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk, innkomne høringsuttalelser, møter og andre innspill i utrednings- og konsesjonsprosessen et tiltrekkelig grunnlag for å fatte vedtak i saken. NVE viser til at reindrifftsforvaltningen er av en annen oppfatning og konstaterer at det er uenighet om omfanget av konsekvensutredningen for reindrift. I den forbindelse viser NVE til bakgrunnsnotatet av 10.5.2012.

NVEs vurdering av samlede virkninger

Flere av klagerne mener NVE ikke har vurdert de samlede virkninger av Raudfjell og Kvittfjell vindkraftverk. Blant andre mener FNF Troms at NVE har begått saksbehandlingsfeil som følge av dette.

FNF Troms hevder videre at NVE ikke følger naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper §§ 8 - 12 i forsøket på å vurdere Kvittfjell og Raudfjell samlet. De mener at vurderingene og vektleggingen ikke i tilstrekkelig grad fremgår av beslutningen, slik naturmangfoldlovens § 7 krever. FNF Troms mener også at kunnskapsgrunnlaget for å behandle dette som et felles prosjekt, noe som er naturlig at en gjør, er for dårlig. De mener føre var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, da må tas i bruk og konsesjonen trekkes tilbake.

NVE kan ikke slutte seg til påstandene om at samlede virkninger av Kvittfjell og Raudfjell vindkraftverk ikke er vurdert. NVE viser til bakgrunnsnotatet der samlede virkninger av de to vindkraftverkene er vurdert i kapittel 8. NVE kan heller ikke slutte seg til påstanden fra FNF Troms om at bestemmelsene i plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven, vedrørende kumulative virkninger og samlet belastning, ikke er ivaretatt.

Verditap på eiendommer

NVE konstaterer at Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandnesshamn Utmarkslag er uenige i våre vurderinger om at utbyggingen ikke vil redusere verdiene av eiendom. Lagene mener NVE mangler dokumentasjon for å gjøre en slik vurdering.

I rapporten *Vindkraft i sikte*, utgitt av Svensk vindkraft i 2008, tar opp forholdet mellom etablering av vindkraftverk og eiendomsverdi. I perioden mellom 2001 og 2007 ble det gjort analyser av 42 000 eiendomstransaksjoner. Studien viser ingen sammenheng mellom etablering av vindkraftverk og prisutvikling i nærområdet. Gjennomsnittsprisen for eiendommer som ligger nærmere enn 5 kilometer fra et nyetablert vindkraftverk økte betydelig mer i verdi enn gjennomsnittet for Sverige, cirka ca 133 %, eller omtrent i samme takt som referanseområdene innenfor de berørte kommunene. I de regresjonsanalyser som ble gjennomført indikeres likevel en viss negativ effekt i størrelsesorden 2-4 %

innenfor avstandsintervallet 1-3 kilometer, men forklaringsgraden er lav. En studie at prisnivået mer enn tre år før etableringen av vindkraftverket ble satt i drift viser same mønster, og studien sier de lave prisene i nærområdet dermed kan ha andre årsaker. Av rapporten går det frem at selv om eiendomsverdien for enkelte hus kan bli negativt påvirket, er det ikke funnet noen generell påvirkning av eiendomsprisene. Studien fant heller ingen endringer i transaksjonsfrekvensen for eiendomssalg.

Denne studien har vært kjent for NVE og våre vurderinger i bakgrunnsnotatet er blant annet basert på resultatene fra denne studien. NVE er fortsatt av den oppfatning at det er mange forhold som påvirker markedsverdien av boliger, herunder en generell økonomisk aktivitetsendring i influensområdet for vindkraftverket.

Fare for forurensning

Noen klagere hevder at NVE ikke har vurdert faren for forurensning godt nok, og viser til havariet på testturbinen på Sandhaugen, der de påstår at flere tusen liter olje rant ned i grunnen. Det vises i klagen til at NVE ikke har satt vilkår om å sikre eksisterende drikkevannskilder. Flere klagere er bekymret for at utbyggingen vil ødelegge/forringe deres drikkevannskilder.

NVE kjenner seg ikke igjen i det risikobildet NKG fremfører hva gjelder oljeforurensning. Avhengig av hvilken type vindturbiner som endelig blir valgt vil transformatorene i hver enkelt vindturbin enten bli plassert i vindturbintårnet eller i en transformatorstasjon utenfor selve vindturbinene. Ofte blir transformatorer i tørrisolert eller silikonfylt utførelse benyttet, dersom det velges en løsning med plassering av transformatoren inne i selve vindturbinen. Sistnevnte transformatorer inneholder ikke olje, men en væske som ikke er brennbar og heller ikke utgjør noen stor miljørisiko. Ved uhell eller uforutsette hendelser vil imidlertid væsken som brukes i transformatoren samles opp internt i vindturbinen ved hjelp av tekniske innretninger, og forurensningsfaren anses derfor som minimal. Dersom tiltakshaver velger en løsning med transformatorer plassert i kiosker utenfor selve vindturbinen vil transformatoren normalt være av oljefylt utførelse. Ved uhell eller uforutsette hendelser vil imidlertid oljen som brukes i transformatorene også her samles opp ved hjelp av tekniske innretninger/oljebørner.

Vindturbinene inneholder begrensende mengder hydraulikkolje i gir og styringssystemer, i størrelsesorden noen hundre liter. I maskinhuset finnes oppsamlingskamre som sørger for å samle opp oljen ved lekkasjer, og ved eventuelle lekkasjer kan oljen pumpes manuelt over på for eksempel kanner og tas vare på og leveres på riktig måte. Etter NVEs vurdering vil det være liten fare for forurensning av olje/hydraulikkolje utenfor selve vindturbinen, og etter NVEs vurdering er forurensningsfaren, også for drikkevannskilder, minimal i driftsfasen. NKG viser til brannen i testturbinen på Sandhaugen i april 2010. NVE mottok rapport fra Norsk Miljøkraft FoU AS i brev av 27.4.2010. Av redegjørelsen går det frem at brannen medførte spredning av smeltet fett og girolje i en avstand på 30-40 meter fra vindturbinen. NVE konstaterer at det ikke er rapportert om forurensning i det omfanget NKG hevder. NVE konstaterer videre at forurenset snø og vrakdel fra brannen ble tatt hånd om av det kommunale avfallsselskapet, og at havariet ikke forårsaket forurensning av vannveier eller drikkevannskilder.

Ekspropriasjon og arealbruk

Kattfjord utviklingslag og Sjøtun/Sandneshamn Utmarkslag mener arealbruken i ekspropriasjonstillatelsen virker svært omfattende, og hevder at den ikke samsvarer med søknad og vedtak, der det går frem at både Raudfjell og Kvitfjell vindkraftverk skal benytte samme anleggsvei fra Buvika.

NVE legger til grunn at ekspropriasjonstilatelsen omfatter de tiltak som er nødvendig for å realisere tiltak. NVE har i vedtakene for både Kvitfjell og Raudfjell vindkraftverk lagt til grunn at atkomstveien fra Buvika skal benyttes.